Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

8. MAI

Nr. 1 | Onsdag 10. januar 1951 | 5. årg.

DENNE RUBRIKK
koster kr. 25.00
pr. gang. Flere ganger
etter avtale.

Ble riksadvokat Aulie allerede i 1946 varslet om statsadv. Bjørnviks graverende forhold?

Har han misbrukt sin stilling til å forføre kvinner som han mente å kunne presse til å tilfredsstille sitt erotiske begjær?

Hvorfor er ikke den fhv. «landssvikstatsadvokat» arrestert?

Har ikke riksadvokat Aulie og statsadvokat Dorenfeldt nok beviser gjennom de skriftlige vitneprov, som er bekreftet under rettsforhør?

Av P. HARSEM

Fra historien vet vi at der hvor hat og hevn fritt har fått virke under politiske og religiøse konflikter, har disse onde makter i årtier framover satt sitt stempel på folket. De utskeielser som i en kort periode var blitt legalisert — fortsetter å herje, fordi folkesjelen var blitt forrået. — Hvem kan ha tillit til våre myndigheter som unnlater å sette en morder som Gulosten under tiltale. Under okkupasjonen hadde den samme mann også vært med på å snikmyrde et medmenneske. Var det derfor at han av noen ble betraktet som en mann med såkalt god nasjonal holdning og slapp å stå til ansvar for mordet på to tyskere etter frigjøringen?

På samme tid er NS folk blitt straffet for forhold som ikke var straffbare etter vår lov før frigjøringen i 1945. Massen ble innpisket av pressen og prestene til å rope «Korsfest, korsfest — gi oss Barabas fri».

Dette hatets og hevnens evangelium i 1945 ble støttet av en rekke prester over det hele land og aller sterkest av kirkens primas, biskop Berggrav Han unnskylte sin opptreden under okkupasjonen med at han den gang talte med «en dobbelt tunge». Jeg har før stått i den formening at det var en kristen manns plikt å tale den rene sannhet komme hva der komme ville. At ikke kristenfolket reagerer over en slik biskop er meg ufattelig.

Luk. 11,46 «Ve Eder, I lovkyndige, I som lesser byrder på menneskene, som de vanskelig kan bære og selv rører I ikke byrdene med en av Eders fingre».

I rettssaka mot direktør Bergsvik fremsatte Bergsvik pånytt sin påstand om at Berggrav hadde forfusket bibelens ord i sin bok: «Folkedommen over NS». - Som vitne i denne sak ønsket ikke Berggrav å imøtegå Bergsviks påstand. — En prest (ikke NS) har i en brosjyre stemplet Berggrav som drottsviker, høysviker og edsbryter og det synes som om det er riktig hva «Verdens Gang» skrev i 1948 at om biskop

re sak under oppseiling, nemlig fhv. statsadvokat i Buskerud: - Henning Bjørnvik.

I ca. 5 — fem — mdr. har Bjørnviks sak vært etterforsket av statsadvokat Dorenfeldts assistent, herr Deberitz og Bjørnviks graverende forhold er blitt klarlagt.

Det er merkelig at denne mann ikke forlengst er blitt siktet for hva han har bedrevet i de senere år. Etter hva en rekke kvinner har forklart for retten skal han ha misbrukt sin makt som påtalemyndighetens representant for landssviksaker i Bu-

— Forts. side 4 —

Takk!

Når vi nå står ved årsskiftet er det mange — ja hundretusen

Nok beviser for å åpne en forundersøkelse mot Nygaardsvold, Koht og Fredrik Monsen

Med samme nidkjærhet bør disse herrers forhold granskes som maktthaverne har gransket «syndebukkene» for den rømte regjering

Det skulle nå være kommet frem i dagen så mange bevisligheter for begrunnet tiltale mot de «tre store» fra før og under okkupasjonen, at det nå ikke ikke skulle skorte på bevismateriel for tiltalepunkter, hvis påtalemyndigheten vil umake seg en liten smule med å samle sammen anklagepunktene. Med de tre store sikter en til Johan NYGÅRDSVOLD, Halfdan KOHT og Fredrik MONSEN.

I generalkrigskommissær Alf MJØENS oppsiktsvekkende artikkel i «Dagbladet», mens drøftingen om «Riksrett» pågikk, skrev den mangeårige stortingsmann og formann i Militærkomiteen adskillige ankepunkter mot regjeringen Nygårdsvold, hvor hver enkelt var tilstrekkelig for påtale. Videre har en major SAGENS lille skrift om Nygårdsvold. Og mangler en ennå endel, så finner man adskillig i dr. jur. SMEDALS bok og likeledes i dr. jur. John SKEIES to hefter. Og sist, men ikke minst, fikk folket i julegave dr. med. Johan SCHARFFENBERGS omstendelige dokumentariske verk, hvor dokumenter av stor viktighet kommer i kronologisk orden. Det var vel mulig, at det kunne gås frem på samme måte som overfor major Langeland og direktør Bergsvik, at man fikk opp nevnt en spesiell sette-riksadvokat for å granske det som hittil er kommet frem av bevismateriell.

Før de virkelig ansvarlige for okkupasjonen — statsminister Johan NYGÅRDSVOLD (som forresten fremdeles lever på den norske stats regning), utenriksminister KOHT og avrustningsminister Fredrik MONSENS forhold både før og under okkupasjonen — er gransket, med samme nidkjærhet som påtalemynheten la for dagen overfor dem som var utsett til «syndebukker» for den rømte regjering, vil det åpne sår aldri gro, ikke alene hos de hundre tusen NS-martyrer, men også hos en stor del av det øvrige norske folk.

Det kgl. norske arbeiderparti har riktignok satt de tre foran nevnte «store» utenfor politikken, men gjemt er ikke glemt! Det ligger nok ikke så liten skyldfølelse tilgrunn for at disse tre er gjemt bort og satt utenfor. Men er det igrunnen nok? Nei, og atter nei!

Stortinget har sine ukentlige spørretimer. Finnes det en såpas modig stortingsrepresentant, at han tør interpellere om det nå ikke er kommet tilstrekkelig nok frem av beviser for å åpne en rettslig forundersøkelse mot de «tre store»? Saken blir aldri skrinlagt før rettferdigheten er skjedd fyldest.

Skattebetaler.

Jag ønskar Er Norge tilbake

Formannen i Nysvenska Rørelsen, Dr. Per Engdahl, som var i Oslo i november måned, har som nyttårshilsen sendt sine meningsfeller her i landet følgende hilsen og ønske.

Offentlig moral.

Et lite øyeblikksfotografi fra dagens offentlige Norge, — en hurtigskisse av øyeblikkets moralske standard.

Dommen i Langeland-Bergsvikssaken er nettopp falt. Lag-

spekt for offentlig renslighet. Og for en slik henvendelse fortjener fylkesmannen honnør.

Mindre honnør blir det til overs for den holdning som landets justisminister finner det

Takk!

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014

Når vi nå står ved årsskiftet er det mange — ja hundretusender — som ønsker «8de Mai» et godt og hellbringende nytt år. Uten å fornærme de mange andre som har ydet verdifulle bidrag for at vårt folk skal komme til sannhets erkjennelse, sendes en oppriktig takk til «8de Mai» for det veldige og uegennyttige arbeide bladet har utført for å rydde opp i den augiasstall som kalles rettsoppgjøret. Uten dette arbeide var troleg glemselens slør blitt trukket over det hele, og uretten og egeninteressen hadde feiret en triumf som aldri tidligere her i vårt kristne Norge.

Abonnent.

har i en brosjyre stemplet Berggrav som drottsviker, høysviker edsbryter og det synes som om det er riktig hva «Verdens Gang» skrev i 1948 at om biskop Berggrav kan man si hva man vil. Mannen synes ikke å reagere selv likeoverfor de verste ærekrenkelser.

Vi har nylig hatt skandalen med statsadvokat Hafting — riksadvokatens høyre hånd i landssviksaker. Han forsvant. — Like før han forsvandt var han så omhyggelig at han lot sin forsvarer hente sin dommerkappe i dommerværelset i Justisbygningen. Men sin gullklokke lot han merkelig nok ligge på bryggekanten — hvor han druknet seg.

Det er dog ikke den eneste statsadvokat for landssviksaker som har hatt «svin på skogen». Vi har en annen langt alvorlige-

sen, Dr. Per Engdahl, som var i Oslo i november måned, har som nyttårs hilsen sendt sine meningsfeller her i landet følgende hilsen og ønske.

Jag önskar Er Norge tilbake,
Ert Norge, stolt och fritt.
Ty Norge skal skapa en framtid,
där Ni har kämpat och stritt!

PER ENGDAHL

Et lite øyeblikksfotografi fra dagens offentlige Norge, — en hurtigskisse av øyeblikkets moralske standard.

Dommen i Langeland-Bergsvikssaken er nettopp falt. Lagretten har bekreftet at de to tiltalte har ført sannhetsbevis for beskyldninger mot en rekke av våre høyeste embetsmenn, - beskyldninger som selv «Aftenposten» finner grovt ærerørige og som bladet bebuder må få «konsekvenser».

Det ringer i telefonen på 33 13 70. Fylkesmann Platou til statsråd Gundersen.

«Vel», sier fylkesmannen, «etter dette har vel ikke jeg for min del annet å gjøre enn å innlevere min avskjedsansøkning?»

«Nei, hør nå her», lyder det nådige svar, «ta det nå bare med ro. Så lett slipper vi Dem ikke, fylkesmann! Ta det med ro!»

Fylkesmannen er oppflasket i den offentlige administrasjon i en tid da embetsmennene ennå hadde æresbegreper og da det var utelukket at man kunne fortsette i sitt virke etter å være stemplet rettslig med en sannhetsbevisst, grovt ærerørig beskyldning. Hans henvendelse må sees som utslag av en gammel og tradisjonsmessig respekt for offentlig renslighet. Og for en slik henvendelse fortjener fylkesmannen honnør.

Mindre honnør blir det til overs for den holdning som landets justisminister finner det hensiktsmessig å innta. Statsråd Gundersen bekrefter gjennom sitt svar at han er en typisk eksponent for «nytiden», — for den mangel på moralsk «rygg» som i det seneste femår desverre er blitt mer og mer merkbar innen norsk offentlighet.

Vel, — statsråd Gundersen! Som marsjall for den norske rettsfronten har De anvist og sanksjonert retningen. Idag kan æresstemplede norske embetsmenn bare riste seg som våte bikkjer og forøvrig ta det med ro.

Det er «ny dag» i Norge nu, og en viss mann kjenner nok sine.

Avd. E.

Oberst Konrad Sundlo 70 år

Oberst Konrad Sundlo fyllte 70 år 1. januar.

På fødselsdagen stod han som vanlig tidlig opp til morgenappellen. Etter et tarvelig måltid tok han på seg den gamle slitte tyske soldatuniform (som det norske fengselsvesen f. t. beærer ham med) og gikk frisk og rørig til sitt arbeid, d. e. vedkapping i Sem fengsel pr. Tønsberg.

Obersten har bevart humøret og den legemlige sunnhet gjennom alle trengselsår. Bortsett fra de grå hår vil de som kjente obersten fra den tid han var regimentsjef i Narvik, neppe kunne se noen forandring på ham.

Men tiden går og tiden burde nu være inne til å gjøre god igjen ureten mot oberst Sundlo.

Landet og særlig Nordnorge trenger ham.

Oberst Sundlos ubestridelige militære dyktighet, rettskaffenhet og evne til å omgåes sine medmennesker, er velkjent for enhver som har fulgt hans virksomhet gjennom årene.

For de anklager som i 1945 ble reist mot oberst Sundlo ang. forrederi i forbinnelse med overgivelsen av Narvik i 1940 er han blitt blankt frifunnet ved alle retter som har prøvet hans sak.

Men dermed er han visstnok ennu ikke frifunnet av de av hans medborgere som foretrekker å tro på billig politisk propaganda istedetfor den hårde virkelighet.

Den hårde virkelighet i form av trusel om krig eller bolsjevisme tårner seg idag så veldig at alle og enhver må se den i øynene. — På nødens dag teller bare de oppriktige av hjertet, de fedre landssinnede og ansvarsbevisste, de resolutte og dugelige menn.

Oberst Sundlo står her i landet blant de første av sådanne menn. Kampen mot bolsjevismen er ingen amerikansk oppfinnelse. Lenge før rekrutten av i dag ble født, førte oberst Sundlo kamp mot bolsjevikerne. ikke minst mot de innafor landets grenser.

Han virket utrettelig, tross all motgang.

Oberst Sundlo hadde selv reist i Russland og sett elendigheten der. Han behersker det russiske språk og kunne derfor bedre enn folk flest følge bolsjevikernes muldvarparbeid i og utafor Norge. — Han advarte sine landsmenn, men de var enten likegyldige eller foretrakk å tro myten om arbeidernes paradis i Sovjet-Russland.

Når nu verdensbegivenhetenes utvikling har åpnet øynene på de fleste enndog på de som ikke ville se, står det tilbake å gi oberst Sundlo frihet, oppreisning og hederstegn.

Sivilbefolkningen i Narvik by bør ha særlig grunn til å huske oberst Sundlo med takknemlighet for hans sindige og ansvarsbevisste opptreden den 9de april 1940 da han ikke ville ofre byens befolkning for en håpløs militær motstand mot tyskerne.

Det står altså tilbake å gjøre uretten mot oberst Sundlo god igjen.

For menn kan dø, men uretten som er øvet mot dem vil leve videre som tyngsel og mørke i nasjonens liv, inntil den er gjort god igjen.

En venn.

Bergsvik og Langeland anker

Vil saken bli «spilt» pånytt?

Men Gundersen har vel liten lyst på en reprise.

Både Bergsvik og Langeland har anket. Anken gjelder lovanvendelsen og saksbehandlingen.

I anken blir det også fremholdt, at lagmannsretten under et, uten begrunnelse avsa kjennelse for at samtlige punkter var ærekrenkende. I straffeprosessloven er det slått uttrykkelig fast, at retten skal begrunne hvert enkelt punkt.

På juristhold blir det hevdet, at hele dommen må annuleres. En kan således vente å få hele «Komedien» spilt på nytt igjen. Men i dette høve er det Høyesterett som har det siste ord i saken. — En har imidlertid all grunn til å tro, at justisminister Gundersen har svært liten lyst på en reprise.

Likfunnet i Seljordvannet.

Er det liket av Reidulf Pedersen?

Han skal være myrdet høsten 1944.

I april måned ifjor ble det i Seljordvannet funnet et manns lik i sterkt oppløst tilstand. — Det var surret med ståltråd om livet, benene og halsen.

Det ble drevet endel etterforskning i saken men uten resultat og saken ble henlagt. Liket ble begravet på kirkegården i Seljord uten å være identifisert.

På høstparten ifjor kom saken opp på nytt. To kvinner kunne da fortelle, at de i 1943 hadde sett en bil stanse i Seljord sentrum. Fire mann gikk ut og forsvant inn i et skogholt og like etter hørte kvinnene et skudd og deretter et skrik. Politiet satte i gang ny etterforskning, men saken ble henlagt.

I november måned ifjor kunne statsadvokat Cappelen fortelle, at saken ville bli tatt opp på nytt.

Noe resultat av den sist bebudede etterforskning har vi ikke sett, derimot har «8. Mai» fått seg tilstillet noen opplysninger som muligens vil kunne gi politiet noen holdepunkter.

Det er blitt meddelt oss, at det er liket av en mann ved navn Reidulf Pedersen som er funnet i Seljordvannet. Han skal være myrdet høsten 1944. Opprinnelig var han fra Vestfossen, men hans siste kjente adresse var Engensgt. 7, Oslo.

Vi har gjort politiet i Kristiansund kjent med dette, og vi går ut fra at saken også på dette punkt blir grundig etterforsket.

Et samlingssted i Oslo

Jeg har, når jeg har vært i hovedstaden siden jeg slapp ut av Arbeiderpartiets konsentrasjonsleir, truffet mange prektige fangekamerater, men vi mangler et fast sted å samles på. Kunne man ikke få nedsatt en komite i Oslo for å undersøke mulighetene for å få opprettet et hotell og en kafe for alle dem som har vært rammet av «rettsoppgjøret»? - Vi har så mange problemer å drøfte, at man burde ha et fast holdepunkt, hvor man kunne samles og hvor man til stadighet kunne treffe lidelsesfeller.

Et hotell med en rommelig kafe ville sikkert få tilstrekkelig nok søkning ved at menn og kvinner søkte husly på vårt eget hotell og kafe. Ber om at rammede folk i Oslo tar saken opp til drøfting så snart som mulig. Det ser nemlig ut til at våre statsmyndigheter nøler med å gi oss full og hel oppreisning. Og da har vi inntil så skjer, adskillig å samtale om. Derfor Oslo-folk, reoliser planen om et hotell og kafe, hvor vi kunne păregne å treffe våre lidelsesfeller. Føler ingen seg riktig kaldet så håper man på at Sosialkontoret kan gi saken et puff fremover til realisasjon.

Opplending.

Konsentrasjonsleiren Ilebu.

To unge frontkjempere som firmerer E. Werner Svendsen har fortalt historien om en av rettsstatens konsentrasjonsleire under ovenstående titel.

Beretningen er velsignet fri for fargede propagandistiske overdrivelse og den svoveldamp som preger så å si alle liknende bøker fra den annen side av bakkekammen. Men nettopp dens nøkternhet, disse dagbokopptegnelser i nesten faktaregisters form, virker med stor tyngde, den tyngde som ligger i selve kjennsgjerningene. Likesom Langelandssaken vil denne beretning viske bort noe av ufeilbarligheten og helteglorien omkring de «gode nordmenn». Bokens innhold er en ny skamplet rammet ned i stakkars mor Norges jord.

Arne Bergsvik.

OLA BAKLEKSA

lurer på om ikke major Langeland er landets beste tipper. Han fikk lagmannsrettens kjennelse for 30 riktige

«Nordtrønderen».

Husk kontingenten

Vi ønsker

alle våre lesere og forbindelser i inn- og utland

et godt nytt år!

«8. MAI

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Domspremissene i Langeland—Bergsvik saken

Vi tar idag til med offentliggjørelsen av Eidsivating Lagmannsretts domspremisser i saken Langeland—Bergsvik. Resten av premissene vil bli inntatt i neste nr.

På grunn av plassmangel ser vi oss ikke istand til å gjengi alle de rundskriv som de «gode» embetsmenn sendte ut under okkupasjonen og som premissene referer til.

Ar 1950 den 9. desember ble av lagmannsretten for Oslo lagsogn i straffesak nr. 82/1950

Den offentlige påtalemyndighet
mot
1. **Oliver Hansen Langeland**
2. **Arne Bergsvik**

avsagt slik enstemmig D O M:

Tiltalte **Oliver Hansen Langeland** er f. 30. januar 1887. Han er gift og har seks voksne barn, er pensjonert ma[illegible] og pensjonert avdelingssjef ved Oslo [illegible]ningskontor, bopel: Eventyrveien [illegible] Oslo.

Tiltalt[illegible] er ikke tidligere straffedømt eller bøte[illegible]t.

Ved beskikning av konstituert statsadvokat Roly Ryssdal etter ordre fra konstituert riksadvokat Ø. Thommessen, datert 27. juli 1950, er han satt under tiltale ved lagmannsretten for Oslo lagsogn, til fellelse etter

I

Prinsipalt: Straffelovens § 247 jfr. § 248 for mot bedre vitende i ord eller handling å ha opptrådt på en måte som er egnet til å skade en annens gode navn og rykte eller utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit.

Subsidiært: Straffelovens § 247. for i ord eller handling å ha opptrådt på en måte som er egnet til å skade en annens gode navn og rykte eller utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit.

Grunnlaget for tiltalen er de beskyldninger Oliver Hansen Langeland har fremsatt ved følgende uttalelser i sin bok «Dømmer ikke» og i sitt skrift «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner»:

1. «Dømmer ikke» side 98, hvor det under omtalen av sorenskriver Harbeks opptreden som sjef for Justisdepartementet i Administrasjonsrådets tid er sagt:

«Omsatt til enkel og lettfattelig tale vil dette si at Justisdepartementet under Harbek ga det norske politi ordre til å innberette sine landsmenns patriotiske gjerninger via nazisten Jonas Lie til det tyske sikkerhetspoliti. Harbek la således ved sitt rundskriv av 4 .juni 1940 grunnsteinen til den politiske straffe- og politiforfølgning overfor norske patrioter under okkupasjonen. Det er fremdeles forutsatt: For deretter å kunne meddele disse opplysninger videre til det tyske sik-

de 19, etter at referat av premissene i den under b) nevnte dom er sagt:

«Hva her er sagt, kan i sin helhet og ord for ord samt med langt større tyngde anvendes også på eks.sjef Platou og hans forhold.»

3. «Dømmer ikke» side 121, hvor det under omtalen av høyesterettsdommer Nygaards opptreden som byrå-sjef i Justisdepartementet under krigen er sagt:

«Å beordre en mann til å overta et straffbart embete må vel også antas objektivt sett å være straffbar handling.»

4. «Dømmer ikke», hvor det under omtalen av byrettsdommer Zimmers opptreden som sekretær i Justisdepartementet under krigen

a) på side 121 er sagt:

«Å beordre en mann til å overta et straffbart embete må vel også antas objektivt sett å være straffbar handling.»

b) på side 136 først siteres et brev fra Justisdepartementet til Riksadvokaten der det heter at departementet er enig i at den kontorbetjent som skal ansettes, bør være medlem av NS, og hvor det deretter er sagt:

«Bokstavene FZ» i øverste venstre hjørne viser at skrivelsen er konsipert og oppsatt av sekretær i Justisdepartementet, Fredrik Zimmer .. De fleste vil vel finne det lite betryggende at en mann som en gang har tatt det standpunkt at det gikk an å pålegge en tjenestemann å bli medlem av N.S., skal dømme en annen fordi han ble det under rent spesielle forutsetninger.»

5. «Dømmer ikke» hvor det under omtalen av sorenskriver Meyers opptreden som ekspedisjonssjef i Politidepartementet i 1940-41

a) på side 140 nevnes et rundskriv av 1. oktober 1940 om forbud mot propaganda til fordel for Kongen og i den anledning er sagt:

«Forbudet mot kongepropaganda later således til først å være utferdiget etter norsk initiativ.»

b) på side 144—45 nevnes et rundskriv av 14. oktober 1940 om kapper til reservepolitiet og i den anledning er sagt:

«Ekspedisjonssjef Meyer var altså med på å iføre det norske politi de forhatte nazistiske grønne uniformer.»

c) på side 147 nevnes et rundskriv av 30. oktober 1940 om oppgaver over polititjenestemenn og i den anledning er sagt:

Verneplikt og ansvar.

Når det gjelder situasjonen herhjemme og ute i verden idag, så må vi alle være klar over at det som foregår idag og som forestår i nær fremtid er et resultat av makthavernes politikk de siste 5—6 år.

Vi skal ikke glemme hva de folk lovet oss og hele verden av goder for ikke å snakke om den evige fred — bare tyskere og nazister ble ødelagt og beseiret. — Og vi skal heller ikke glemme dem som bragte de forsyninger til den store allierte i øst som idag har fått grensen Oder—Neisse sanksjonert. Det er vel saktens et stort og alvorlig ansvar det også. De lovet oss meget de gode nordmenn — svært meget av løftene er nokk gått i vrangstrupen uten at det har vært mulig å finne flere syndebukker.

Men løftet om oppgjøret og de lange kniver er det vel bare en mening om. Dette har de såvisst ikke glemt å gjennomføre til punkt og prikke og vel så det. Menneskejakten i kongeriket Norge fortsetter idag like planmessig — bare litt mer utspekulert enn for 5 år siden.

Nei la oss ikke bringes ut av fatning fordi enkelte nu begynner å få «faren fra øst» på hjernen.

Har virkelig den anglo-amerikanske ensrettethet alt begynt å virke på oss, så vi begynner å glemme hva dette demokrati her i vest virkelig er for noe i praksis.

Eller har virkelig den sjelelige og legemlige terror vi i de siste 5 år har gjennomgått — ikke vært lærepenge nok?

Hva har det egentlig manglet ved de kongl. norske konsentrasjonsleirer, politirassiaer, arrestasjonsbølger, hekseprosesser, tortureringer, beslagleggelser, fordrivelser fra hus, hjem og arbeide, henrettelser, og lovløsheter som gir våre folk særlig god lyst til å stå i kø for å komme i engelsk uniform til forsvar av hus og hjem og demokrati — for ikke å snakke om friheten.

Er det virkelig noen av oss som tror at vi oppnår noe ved en hundementalitet som slikker den hånd som slo oss igår?

Eller tror noen at det er av kjærlighet og medfølelse at vi idag allernådigst har fått lov å ta underbetalt arbeide på arbeidsplasser hvor ellers «gode» nordmenn ikke finner det lønnsomt å være. Hva er ellers årsaken til emigrasjonsforbudet for vårt vedkommende? Men tro om ikke årsaken er å finne nettopp i dette forhold. Har vi ellers glemt uttalelsene om **å utnytte** N. S. folkenes arbeidskraft? — et uttrykk som godt nok dekker forholdene her i landet idag.

Nei godtfolk; hvis det virkelig er den angivelige rettsløshet i Sovjet idag som danner kjernen i propagandaen for å få oss med i stormaktspolitikken, da må vi si at de som steller med propaganda og holdningskampanje og sånt må være særlig dårlige psykologer.

Skal vi tilslutt være enige om å overlate ansvaret til dem som de siste 5 år har hatt makten? Vi tviler ikke på at makthaverne idag gjerne så flere å dele ansvaret med og flere til å dekke retretten! Om vi nu holder oss litt i bakgrunnen en stund til vil vi kanskje få oppleve en Nürnbergprosess enda engang — med nye aktører.

Vi tror det er klart for de fleste at **vårt alibi** når det gjelder **ansvaret** for den nuværende situasjon vi er bragt opp i er iorden.

La oss ikke nu bli revet med av politisk og militært vanvidd vi ikke selv er noen del av.

En av de «utstøtte».

NY BOK:

E. Werner Svendsen:

«Konsentrasjonsleiren Ilebu»

er nettopp utkommet. Boken erpå 167 sider, innholdsrik, v[illegible]skrevet og fengslende. Det er en beretning bygget på dagboksnotater, interessant fra perm til perm.

Boken bestilles i «8. MAI», og sendes omgående ved innsendelse av kr. 8.50.

«8. MAI», Box 41, Kr.sund N.

Lord Hankey på norsk.

Av Helge Grønstad,

Lord Hankey:
Dreyers forlag, 1950, 200 s.

Dreyers forlag har tatt opp en oppgave som vi bør sette stor pris på at forlaget har villet interessere seg for. Gjennom en serie som har fått navnet «Politisk bibliotek, Vår egen tid», har forlaget gitt oss i hende et utvalgt stoff som i høy grad bidrar til å lette forståelsen og bedømmelsen av den aktuelle verdenssituasjon. Etter de prøver som alt foreligger, må en håpe at forlaget vil ha muligheet for i framtiden enn ytterligere å øke sin virksomhet på dette felt.

Som et ledd i den nevnte serie foreligger i disse dage Lord Hankey's meget omtalte bok «Politics, Trials ann Errors» i norsk oversettelse under titelen «Handlet vi rett?»

En kan si og mene hva en vil om britisk mentalitet. Redde er i et hvert fall brittene ikke for å gi plass for personlige meninger og dokumentasjoner, selvom disse ikke akkurat er påstemplet at de er i samsvar med den regjeringsdirigerte «folkemening» — men snarere det motsatte.

Lord Hankey's bok er på mange måter en opprørsk bok. Den bryter avgjørende med et almen-syn som har holdt på å gro seg fast. Den avviser den sentens som spesielt Churchill har vært så ivrig til å innordne seg under: «right or wrong, my country» (rett eller rangt, mitt land) og går skånselsløst inn for den absolutte rettferdighet, bygget på full sanndruhet og åpenhet. At det på denne måten blir revet lange rifter i det selvrettferdighetens draperi som Storbritannia alltid har søkt å skjule sin nakenhet bak bryr Lord Hankey seg mindre om. Det er den fulle og rene sannhet han søker. Og denne sannhet er ikke anderledes i Storbritannia enn i Norge eller i Japan. — Den er ikke noe om eller men. Den er utelukkende et enten-eller.

Bokens forfatter, Lord Maurice Pascal Alers Hankey, er ingen herr hvemsomhelst. I mere enn femti år har han av sitt lands myndigheter vært betrodd en lang rekke viktige, offentlige oppdrag, og fra 1939 til 1941 var han medlem av det britiske Krigskabinett, først under Chamberlain og senere under Churchill. Fra 1939 er han medlem av det engelske Overhus. Få mennesker har derfor bedre forutsetninger enn Lord Hankey til å kunne bygge sin oppfatning på førstehånds «inside informations».

Det er flere av det seneste ti-års hendelser som Lord Hankey i den foreliggende boken tar opp til åpenhjertig drøftelse, og som en hel verden burde ha den største interesse av å gjøre seg kjent med. Vi får bl. a. et titt bakom kulissene fra dengang da Roosevelt i Casablanca lanserte sitt beryktede og krigsforlengende «unconditional surrender» (betingelsesløs overgivelse) og vi får oss forelagt en saftig, men vel underbygget kritikk av den måten som makten og selvrettferdigheten har funnet å kunne gå fram på overfor dem som i kraft av sitt silitære nederlag ble dekretert å være «krigsforbrytere». Rettergangen for Nürnbergerdomstolen får spesielt gå igjennom på grunn av sin brist på rettslig sett fundamentale, prosessuelle sikkerhetsforanstaltninger. — Hadde «oppgjørets lov» — sier Lord Hankey — vært den samme for bå-

I 1940 konstaterte stortingets presidentskap samstemmig vilje til samarbeide med tyskerne

Gikk inn for et Riksråd hvis det kunne oppnåes enighet om mennene

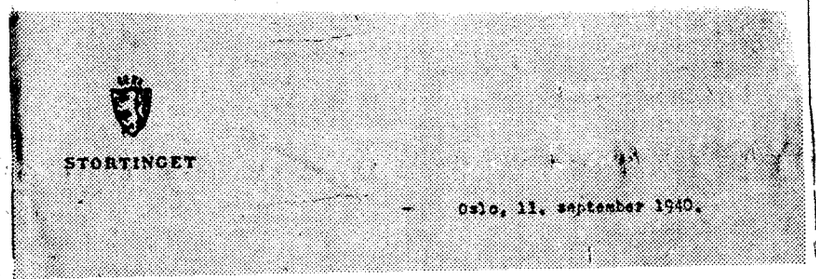
STORTINGET

Oslo, 11. september 1940.

Vi har fått anledning til å

av 4 .juni 1940 grunnsteinen til den politiske straffe- og politiforfølgning overfor norske patrioter under okkupasjonen. Det er fremdeles forutsatt: For deretter å kunne meddele disse opplysninger videre til det tyske sikkerhetspoliti. Justisdepartementet under Harbek organiserte med andre ord en offisiell norsk etterretningstjeneste angående politiske spørsmål for det tyske sikkerhetspoliti. .. Og hvis jeg ikke har misforstått en rekke av de avsagte landssvikdommer etter frigjøringen, så er det en rekke små mennesker som for angiveri er idømt strenge straffer etter strl. § 86 (bistand til fienden) for å ha utført nettopp de handlinger som Justisdepartementet under Harbek i 1940 ga uttrykkelig ordre til.»

Stiftelsen for okkupasjonshistorie, 2014

2. «Dømmer ikke» og «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensede regioner» hvor det under om talen av fylkesmann Platous opptreden som ekspedisjonssjef i Justisdepartementet 1940-41.

a) «Dømmer ikke» side 109 er sagt:

«Under rettssaken mot handelsråd Johannessen ga herr Johannessen følgende opplysninger som ikke er blitt motsagt:

«Mens Sandberg satt fengslet i 1945 ble det også forelagt ham siktelse for i sin statsrådstid å ha anvist beløp til frontkjempere. Etter at Sandberg kom ut fra fengslet anstilte han undersøkelser i Finansdepartementet og fikk da av ekspedisjonssjef Nissen opp gitt at vedkommende sjekker var anvist uten betenkning da alle var utferdiget av ekspedisjonssjef Platou på et fond som Justisdepartementet disponerte. Tiltalepunktet mot Sandberg ble straks frafalt.»

b) samme bok side 115 først er nevnt en dom mot en bonde som er blitt idømt 3 år og 6 måneders fengsel blant annet for å ha gjort tjeneste som domsmann i Folkedomstolen, og deretter med sikte på Platou er sagt:

«Dette er et av de tilfelle som reiser alvorlig tvil om rettssikkerheten. Man får aldri den jevne mann til å skjønne at det er tillatelig for en fremtredende jurist å innvirke ved istandbringelse av en forordning. Men det skal være straffbart for en helt ukyndig mann å følge den.»

c) «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensede regioner» sier med på å iføre det norske politi de forhatte nazistiske grønne uniformer.»

c) på side 147 nevnes et rundskriv av 30. oktober 1940 om oppgaver over polititjenestemenn og i den anledning er sagt:

«Disse oppgaver tjente senere som grunnlag for Gestapos og Statspolitiets rømlingsaksjoner, arrestasjoner og gisler, beslagleggelser av formuer med videre.»

d) på side 151 hvor det med sikte på daværende ekspedisjonssjef Meyers underskrift og parafering av en del rundskriv er sagt:

«Disse (politiembetsmennene) fikk jo et ganske eiendommelig bilde av hva som var tilbørlig samarbeid med de mest aggressive nazister .. De («passive» medlemmer av NS) har sikkert vanskelig for å skjønne at de har ytet fienden større bistand enn herr Meyer.»

6. «Dømmer ikke» side 174—75, hvor det under omtalen av rettskjemiker Bruffs opptreden i okkupasjonstiden er sagt:

«Nedenfor siteres en beretning som viser hva rettskjemiker Bruff mente å kunne bistå fienden med mer enn et år etter at tyskerne hadde overfalt

— *Forts. side 4* —

Godt nyttår

betyr også

at

KONTINGENTEN

for

«8. MAI»

er betalt for 1951.

Ved kveldsbordet

Hun: Assen likte du den preken Valen Sendsted holdt i radio?

Han: Den var storartet. Han formeleg minnet om de gamle profeter når de refset sitt folk og dets ledere for deres misgjerninger.

Hun: Da jeg hadde hørt den prekenen spurte jeg meg selv om Jesus hadde benyttet seg av radio hvis han hadde levet her i blant oss nu.

Han: Er du rispende gal kone? Å, nei da; han hadde nok ikke fått lov til det. Kan du tenke deg at en mann som mengden trodde på og som sa de fornemme og ledende menn blant jødene så mange drøye og slående sannheter vilde få bruke norsk radio? Hvad ville vel Gerhardsen og hans regjering ha sagt om en mann hadde for kynt at de var hyklere og øgleunger, at de var som kalkete grave som var pene å se på, men som innentil var fulle av dødningeben og alskens urenhet, at de var blinde veiledere og at det ville ende med at alle falt i graven.

Hun: Men korsfestet ham hadde de nå ikke likevel.

Han: Nei slett ikke. Herregud, vi er da ikke brutale i fredstid her i vårt kristne Norge. Anderledes var det jo under okkupasjonen, men da var det krig. Da hendte det at «modige menn fra skauen», stilte seg opp i en mørk oppgang og plaffet ned en NS-mann som kom hjem eller gikk ut, for så etter «dåden» å skynde seg ut i den ventende bil. Jeg antar at myndighetene av i dag vilde ha fulgt samme linje som de fulgte under forfølgelsen av den største dikter i Norge, Knut Hamsun. Han vilde blitt mentalundersøkt, og når det var på det rene at han hverken var gal eller hadde varig svekkede åndsevner var han blitt anbragt i en fangeleir — helst nede ved Tønsberg — på livstid.

Hun: Å for en verden vi lever i. — Herregud, skal da galskapen aldri ta slutt.

Han: Ikke så lenge det er noen som har interesse av at sannheten ikke kommer til sin rett.

Tilskuer.

Gikk inn for et Riksråd hvis det kunne oppnåes enighet om mennene

Vi har fått anledning til å gjengi etter originalen det brev som stortingets presidentskap sente regjeringspresident Dellbrügge den 11. september 1940. Sammenhengen med det er etter undersøkelseskommisjonens redegjørelse følgende:

Tirsdag 10. september kl. 11 møttes partigruppene i stortinget hver for seg til møte. Tilsammen møtte 130 tingmenn. Representantene fra Nordnorge kom senere. På grunnlag av det som var blitt drøftet de siste tre dagene og det som forelå av forslag og bemerkninger, hadde presidentskapet tidligere på formiddag formulert fire spørsmål som ble forelagt gruppene til votering. De lød slik:

1. Kan en gå med på en ordning gjennom en avtale med de tyske myndigheter selvom en må nøye seg med de tilsagn som er gitt av herr Dellbrügge angående forholdet mellom Reichskommissær og Riksrådet, og med den antydede sammensetning av Riksrådet, og selvom en må stemme for stortingsvedtak om at Kongen og kongehuset trer tilbake?

2. Kan en gå med på en ordning som under I nevnt dersom stortingsvedtaket går ut på at kongen og kongehuset trer tilbake inntil fredsslutningen?

3. Er en villig til å stemme for stortingsvedtak som nevnt under 1 dersom det er alminnelig flertall i stortinget for det?

4. Er en villig til å stemme for stortingsvedtak som nevnt under 2 dersom det er alminnelig flertall i stortinget for det?

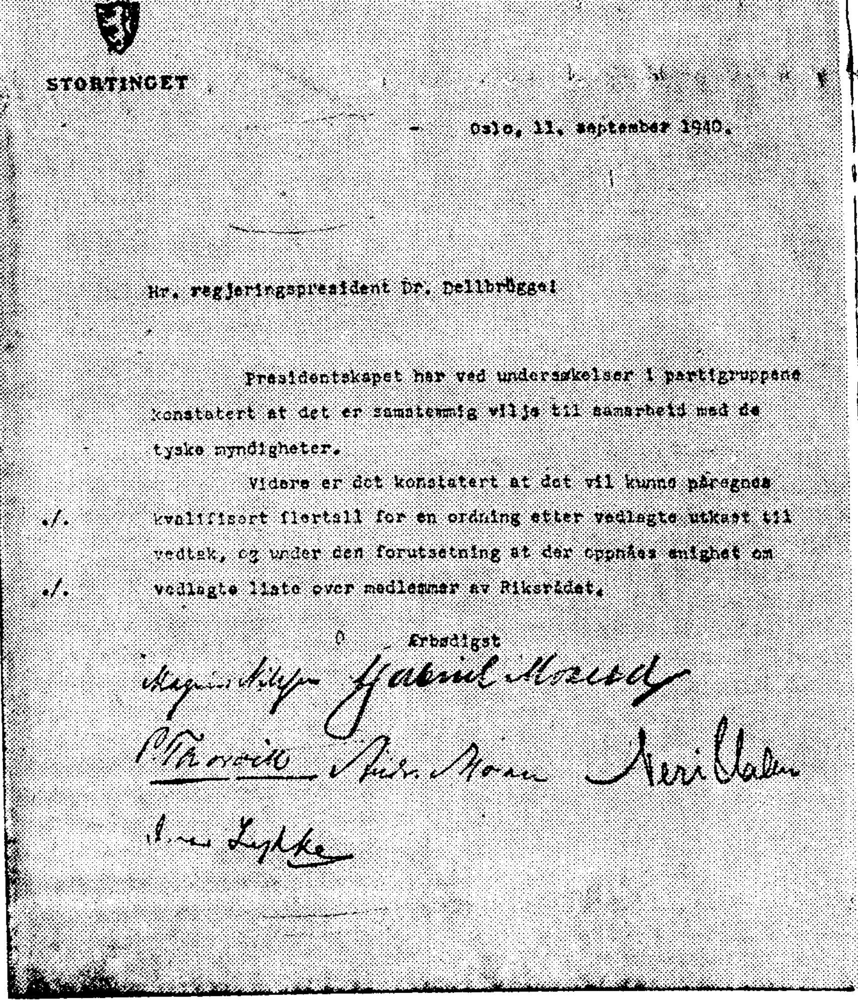

STORTINGET

Oslo, 11. september 1940.

Hr. regjeringspresident Dr. Dellbrügge!

Presidentskapet har ved undersøkelser i partigruppene konstatert at det er samstemmig vilje til samarbeid med de tyske myndigheter.

Videre er det konstatert at det vil kunne påregnes ./. kvalifisert flertall for en ordning etter vedlagte utkast til vedtak, og under den forutsetning at der oppnåes enighet om ./. vedlagte liste over medlemmer av Riksrådet.

Ærbødigst

Faksimile av Presidentska pets brev til dr. Dellbrügge. . . . .

Alle gruppene i stortinget ble orientert av formannen før voteringen, men tiden var knapp, og etter det som er blitt opplyst var orienteringen temmelig snau i enkelte av gruppene. En stor del av tingmennene kom helt uforberedt til møtet og uten å vite hvorfor de var blitt innkaldt.

Resultatet av voteringen i gruppene forelå ved 15-tiden og så slik ut.

Spørsmål 1.

A-partiet: 33 ja, 27 nei. B-partiet 8 ja, 8 nei. Høire: 8 ja, 23 nei. Kr. folkeparti: 0 ja, 2 nei. Venstre: 0 ja, 20 nei. Førre ja.

Spørsmål 2.

A-partiet: 35 ja, 25 nei. B-partiet: 16 ja, 0 nei. Høire: 15 ja, 16 nei. Kr. folkeparti: 0 ja, 2 nei. Venstre: 8 ja, 12 nei. Førre: Ja.

Spørsmål 3.

A-partiet 51 ja, 9 nei. B-partiet 8 ja, 8 nei. Høire: Stemte ikke. Kr. folkeparti: 0 ja, 2 nei. Venstre: 0 ja, 20 nei. Førre: Ja.

Spørsmål 4.

A-partiet: Stemte ikke. B-partiet: 16 ja, 0 nei. Høire: Stemte ikke. Kr. folkeparti: 1 ja, 1 nei. Venstre: 12 ja, 8 nei. Førre: Ja.

Summen blir for spørsmål 1 stemte 50 ja og 80 nei. For spørsmål 2 stemte 75 ja og 55 nei.

Undersøkelseskommisjonen sier: Under forutsetning av samme stemmetall ved de subsidiære som ved de prinsipale voteringer i A-partiets og Høires grupper ville spørsm. 3 ha fått 63 ja og 62 nei. Kongens avsettelse ville altså etter dette bli forkastet med 50 mot 80 stemmer. Mens «suspensjonen» ville bli vedtatt med 96 mot 34 stemmer. En rekke tingmenn understreket i sin gruppe, at disse voteringer var foreløbige. —

Om kvelden 10. september hadde så presidentskapet sammen med Christensen og Heyerdahl nytt møte med de tyske forhandlere. Det foreløbige utkast til stortingsinnstilling ble drøftet. Etter voteringene i stortingsgruppene kunne nordmennene ikke gå med på en avsettelse av kongen. De kunne heller ikke gå med på et nytt tysk krav om at Riksrådet i fremtiden skulle suppleres «i samråd med presidentskapet», hvilket ville bety at det faktisk ble selvsupplerende.

Under fortsatte forhandlinger 11. september meddelte Dellbrügge at tyskerne ville godta et forslag hvoretter kongen ikke ble avsatt, men «suspendert». — Derimot opprettholdt han kravet om at Riksrådet skulle suppleres «I samråd med presidentskapet» og forlangte Guldbrand Lunde satt inn som chef for Opplysningsdepartementet. — Nord-

Fortsettes side 5

«krigsforbrytere». Rettergangen for Nürnbergerdomstolen får spesielt gå igjennom på grunn av sin brist på rettslig sett fundamentale, prosessuelle sikkerhetsforanstaltninger. — Hadde «oppgjørets lov» — sier Lord Hankey — vært den samme for både seierherre og overvunne, ville det ha sett stygt ut for den britiske militære og politiske ledelse. Det ville i så fall ha blitt flere enn noen arme tyskere som hadde måttet dingle i galgerepet.

Av særskilt interesse for norske lesere er Lord Hankey's — en kan godt bruke uttrykket avslørende — opplysninger om hvordan «angrepet på Norge» kalt og kynisk ble satt i scene av britiske hjerner, ikke minst Churchill's, og om hvordan begivenhetene senere under Nürnbergerprosessen ble tåkelagt og tilrettelagt på en måte som skulle gjøre det lettere å bære sten til byrden for dem som på forhånd var utsett til å skulle bære all verdens skyld.

Bokens side 100 til 112 burde være tvungent lesestoff i alle norske skoler. Har en først lest disse sidene, blir det ikke stort igjen av det sprøyt som serveres om dette emne i dagens departementsautoriserte lærebøker i norsk historie.

Om Nürnbergerdommen skriver Lord Hankey bl. a.:

— «Det norske felttogs historie, slik den er gjengitt i Nürnbergerdommen, inneholder ikke mange unøyaktigheter, om overhodet noen. Det er sannheten og intet annet enn sannheten — men det er ikke hele sannheten. Det er faktisk bare halvparten av historien, og ved å sløyfe den andre halvparten er den blitt forvrengt og altså ikke historisk..»

Alle som har vært ofre for det såkalte «rettsoppgjør» i Norge, bør være Lord Hankey særdeles takknemlige for hans uredde og hensynsløse dokumentasjoner. Heldigvis er det merkbart at det i den senere tiden i stadig stigende tempo skjer et tilsig av uigjendrivelige bevis for at den norske «folkemeningen» om krigs- og okkupasjonshendelsene er dirigert av en beregnende hensiktsmessighet, en hensiktsmessighet som har forstått å skyggelegge personer og begivenheter som alt for lenge siden burde ha vært satt under den skarpest belysning. I dag bæres det heldigvis olje til ilden fra mange hold og det kunstproduserte mørke er stadig vikende. La oss følge lysbringerne — hvem de så måtte være — med takknemlig oppmerksomhet.

Lord Hankey's bok er en god bok og Dreyers forlag fortjener anerkjennelse fordi det har gjort den tilgjengelig for norske lesere. Vi noterer den som en ny, tærende strømhvirvel under den isflakresten som ennå holder det norske «rettsoppgjøret» oppe.

Helge Grønstad.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

8. MAI

Redaktør *Arvid B. Arntzen*
Forretningsfører *Per Kvendbø*
Kontor: Fløyveien 25, Kristiansund N. Telefon 1330
Abonnementspris kr. 16,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Svartsyn ved milepelen.

Et nytt år — et nytt avgjørende år. Slik har det vært sagt ved hvert årsskifte siden de så så vakkert forenede nasjoner hadde slått Tyskland og Japan i grus for så å ryke i tottene på hverandre. La oss kalle det selv bebreidelse og skrekk over angrede gjerninger, eller la oss ta det som forvirring over begivenheter, som har tatt makten fra dem, som hadde følt dens sødme, men som ikke forstod å benytte den. I alle fall er det en forvirring, som får selv den mest troende til å tvile på det så forherligede folkestyres velsignelse. Og årsaken er åpenbar: Det er undermålere og golde teoretikere som rår for statenes styre og stell, og hvor meget de enn påberoper seg Vår herres velsignelse, så skjuler den selvsamme Vår herre sitt ansikt for dem, og de vandrer i blinde. Dette er samfundets fare idag, og når makthaevrne forsøker å avverge den, da tyr de til diktatoriske midler.

*

Dette er en kjennsgjerning ikke bare i de store stater, hvor flertallstyret hviler på noen få stemmers overvekt, men også i vårt eget lille samfunn, hvor den Oksvikske revolusjon har skapt et likeså knapt som kunstig flertall for det såkaldte arbeiderparti, som regjeres av et fåtall av menn, som ledes av en fatal overvurdering av seg selv og en sugesjonerende tro på sin egen ufeilbarlighet. Denne igjen styrkes av den evneløse opposisjon, som ikke kan reise seg i enighet og vinne folket for seg.

Følgen er at det bærer utforstupet både økonomisk, kulturelt og moralsk. Økonomisk er buen spendt til bristepunktet slik at sparing og kapitaldannelse er forbigangne drømmer. Kulturelt har vi nådd ned til en forflatning, som ikke gir plass for vidtflyvende åndsliv og uselvisk forskertrang. Og moralsk er vi preget av skattementaliteten og en forakt for pehalvøya er naturligvis med. Vi er jo blitt så internasjonale, at vi har mistet evnen til selvtenkning og hevdelse av legitim makt. . . Vi er kommet dithen at vi gir etter for hvilkensomhelst voldsmakt, enten den er rød eller blå, enten den ruller med dollars eller med rubler. Og vi har forrådt det egentlige frihetsbegrep for å holde oss oven vande.

*

Det har vært vår lodd i disse årene å være svartseere — ikke fordi vi så ubetinget tror på krig i den gamle form, men fordi vi ser vår grunnlov møllspist, våre rettsbegreper forkvaklet og folkets flertall som en treg og dorsk masse, som lar seg drive med strømmen i et selvovervurderende fåmannsvelde. Dette styre er blindet av okkupasjonstidens trollsplint, og det har som sin første oppgave å adlyde bakmennenes paroler i tykt og tynt. De har forløyet og skjult de historiske kjennsgjerninger, de narrer fortsatt folket med keiserens nye klær, og de lar et rettsapparat råde, som er blitt en forsmedelse og som har fått et flertall av våre jurister til å forråde sine helligste plikter.

Under slike forhold må vi som det utstøtte mindretall i folket kjempe for våre rettigheter. La det være sagt med en gang og i årets første nummer: Vi firer ikke en tomme. Det er ikke amnesti vi vil ha. Vi vil ha rettsstaten tilbake, full og upartisk revision av de politiske dommer og full oppreisning for de politiske dømte. Om en og annen går på akkord og tar imot sine pånytt erhvervede rettigheter med kysshånd, har det intet å gjøre med de titusener, som ikke lar seg avspise med smuler. Vi vil ha oppgjør og rent bord, og nå begynner det å haste.

Mens folk rundt om i bygdene trygler våre erfarne menn om råd i misseren, går det kommunale stell på skjeve økono-

Det riktige er alltid det forstandigste

Av høyesterettsadvokat Gustav Heber

Det har vel hendt og kommer stadig til å hende, at folk her i livet kommer i serdeles vanskelige situasjoner, hvor de kommer i stor tvil om, hvad de skal gjøre. Det normale er da, at folk spør seg selv hvad som er det forstandigste. Men det er netopp dette, som er så vanskelig å avgjøre, og som gjør, at man blir svevende i en uviss tvil. Der gis dog en vei ut av denne tvil, om hvad som er det forstandigste, og der gis et gyroskop eller kompas, som kan hjelpe en til å finne denne vei, og den heter: Det rette og riktige, og å finne dette, og avgjøre hvad som er det riktige og rette, vil for de fleste være atskillig lettere enn å finne ut, hvad som er det forstandigste. Og har man først funnet, hvad som er det riktige og rette, så viser erfaring, at man også har funnet, hvad som i den givne situasjon er det forstandigste.

Våre statsmakter er nu kommet i den vanskelige situasjon, at de blir nødt til å ta standpunkt til det rettskaos, som er oppstått på grunn av landssvikanordninger og den rekke av øvrige feilgrep, som er blitt begått under rettsoppgjøret.

De kan komme i tvil, om det forstandigste vil være å følge det franske militærpartis eksempel under Dreyfuss-saken og blindt storme videre på den bane, de opprinnelig er slått inn på, eller om det ikke muligens er mere forstandig snarest mulig å ta samtlige begåtte feilgrep opp til revisjon og rettelse.

Hvis de under denne tvil ignorerer hvad som er rett og riktig, vil de være ute av stand til å finne ut, hvad som i den foreliggende situasjon er det forstandigste.

Uansett hvad de norske statsmakter her måtte bestemme seg til, antar jeg, at hovedmassen av de norske politifunksjonærer i dag er fullt klar over, at der fra politiets side under rettsoppgjøret er gjort en rekke feilgrep. Disse feilgrep er ikke noe, som den norske politietat i sin helhet er ansvarlig for. Noe slags oprinnelig kollektivt ansvar oppstår ikke ved de enkelte individers feilgrep, og det vil heller ikke onstå, hvis rettskafne og anstendige politifunksjonærer tar tilbørlig avstand derfra og forlanger, at politietaten skal selv holde justis innen sine rekker uten å late seg avholde fra et slikt forlangende, villedede av en malplasert korpsånd eller en feil aktig loyalitetsfølelse.

Hvad her er sagt om politifunksjonærer får analogisk anvendelse på også andre statsfunksjonærer, innen hvis rekker der måtte være blitt begått feilgrep, hvis der ikke blir tatt avstand fra slike feilgrep. Så snart noen her innser, at han tross prejudikater og precedenser ikke lengere er på rett vei, vil det forstandigste av ham være å forlate den gale vei og søke den riktige, thi dette vil nettopp være det forstandige, fordi det er det riktige.

Et lands jurister skal være sitt lands våkne juridiske samvittighet.

Det land er meget å beklage, hvis jurister svikter denne plikt, og derfor venter Norge av sine jurister, at hver mann gjør sin plikt.

Gustav Heber.

For Eders skyld - -

Da Marta Steinsvik for ca. 5 år siden sendte ut det første opplag av sin bok «Frimodige ytringer» ble det røre, for hun avslørte en rekke stygge mishandlinger av arresterte NS-folk Saken ble bl. a. tatt opp i storting et, og en av representantene sa at var beskyldningene usanne, så måtte fru Steinsvik trekkes til ansvar og var de sanne, var det stor skam for nasjonen. Det ble foretatt en gestus, men fru Steinsvik er ikke blitt trukket til ansvar, og det norske folk står igjen bare med skammen.

I disse frimodige ytringer trekker fru Steinsvik som sagt fram en rekke av eksempler på barbarisk behandling av N.S.-fanger, bl. a. også fra kvinnefengslet på Bredtvedt hvor sjefen frk. Margrete Parm på det mest kyniske pinte og plaget sine kvinnelige N.S.-fanger. Nå ja, frk. Parm var vel hverken verre eller bedre enn de fleste andre fangesjefer som hadde med N.S. fanger å gjøre, men når den samme frk. Parm nå gjentagende ganger opptrær i radio med andakt og salmesang, så virker det

REFLEKSJONER

Så er vi da kommet inn i et nytt år, et nytt uvisshetens år. Det eneste vi vet, det er at rettsoppgjøret vil fortsette med den samme innbitte uforsonlighet som hittil — og det snart seks år etterat det begynte med det mål, at det skulle «straffes hurtig og strengt». Det er ennå igjen en del både politiske og økonomiske saker, og stadig kommer det gjenopptagelsessaker, som vil ta lang tid. Hertil må vi så føye en rekke erstatningssaker mot «landssvikere», som er reist ut av landet, før deres sak er oppgjort — og bare for Oslos vedkommende er det tale om ikke mindre enn 70—80 slike. Det blir således nok å gjøre for juristene også i dette året, da man skulle tro at hovedvekten burde legges på produktivt arbeide. I tilgift til disse saker kommer så den omfattende injuriesak, som statsadvokat Dorenfeldt holder på å forberede og som vil ta minst en måneds tid. Vi håper at den slik som saken Langeland-Bergsvik vil komme til å hvirvle opp atskillig støv og bidra til å belyse noe av det som hendte i den gale tid. —

Imens har Scharffenbergs avslørende bok

om forspillet til okkupasjonen vært «julens bok» fremfor noen. Betegnende nok er det bare noen få aviser som har ofret omtale på denne boken — de fleste har vel vært opptatt av å reklamere opp forlagenes «Bestsellere» i den amerikanske stil. Men sannheten lar seg ikke dølge i lengden. Og man er allerede begynt å tale om Scharffenbergs nye bok, 2. bind av «Quo vadis Norvegia» som er under arbeide og som vil behandle rettsoppgjøret i dokumentarform med kommentarer og konklusjoner. Det er ennå uvisst, når den kommer, men vi håper at den gamle herre får beholde sine krefter slik at han kan bringe den frem for offentligheten om ikke så altfor lenge.

Når vi først taler om Spandau,

hvor de dømte fra den forsmedelige Nürnbergprosess sitter, skal vi med det aktverdige Reuters telegrambyrå som kilde gjengi følgende: Storadmiral Raeder, som soner en straff på livstid, har flere ganger anmodet om å bli skutt, fortelles det i et brev som er blitt smuglet ut av fengslet og som Reuters korrespondent har fått av brevets mottager. Raeder er nå et menneskelig vrak og hans seks lidelsesfeller er også elendige. Spandaufengslet ligger i den britiske sone, men bestyres avvekslende av de fire okkupasjonsmakter med hver sin måned. I den russiske måned. I

ler. Menneskerettighetene? Nei, det er bare papirbestemmelser, som FN-folkene kan pusle med ved siden av å føre krig i Korea.

Vesttysklands arbeidere er blant de førende

med hensyn til fred på arbeidsmarkedet. Skjønt deres lønn utgjør mindre enn 90 kroner om uken og dermed ligger lavere enn i noe annet europeisk land, har de i liten utstrekning gjort bruk av streikeretten. En offisiell statistikk forteller at Vesttysk land i 1949 tapte bare 271,000 arbeids dager som følge av streik. Det er 0,3 promille av den samlede arbeidstid mot f. ex. 2,4 i USA og mindre enn en tiendedel av den tapte arbeidstid i England. Det er verd å merke at ingen av de tyske streiker har vært av politisk karakter. Høyst 15 pst. av de tyske arbeidere er kommunister, og i motsetning til Frankrike og Italia synes det ikke i Vesttyskland å bestå noen fare for femtekolonner på arbeidsmarkedet. Vi adresserer disse opplysninger til LO. De kan gi alle noe å tenke på. —

Engelske og amerikanske etterrettningsfolk

forsikrer at følgende merkelige versjon av årsaken til at Rudolf Hess ble sinnssyk er sant: Sv snart han ble tatt tilfange i Skotland etter å ha hoppet ut av sitt fly med fallskjerm ba han om, at Churchill måtte bli underrettet om hans ankomst til avtalt møte. Da man tvilte på at Hess virkelig var blitt invitert av The Prime Minister himself, trakk Hess et brev frem. Det var underskrevet av Churchill. Den britiske offiser kunde imidlertid snart konstatere at brevet var falsk, men meget godt ettergjort. Da Hess fikk vite dette, ble han likblek og hveste bare ordene: «Himmler, Himmler! Han har narret meg og jeg har ingen mulighet for å kunne forklare dette for Føreren.» Derettèr besvimte han og da han kom til seg selv, var han sinnssyk. — Men dette forhindret ikke at han ble trukket for retten i Nürnberg og nå sitter og vansmekter i Spandaufengslet i Berlin under firemaktskommandoen — denne rest av samarbeide mellom øst og vest. —

Når vi taler om dokumenter

kan vi nevne at dokumentene i den meget omtalte Holtesak i Skien nå er oversendt til forsvareren, advokat Foss i Oslo. Man vil få et lite inntrykk av hvilket arbeide han hadde i juleferien, når vi nevner at saksdomentene veier ca. 30 kilo. Det regnes allikevel med at saken kommer opp

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014

nelse er forbigangne drømmer. Kulturelt har vi nådd ned til en forflatning som ikke gir plass for vidtflyvende åndsliv og uselvisk forskertrang. Og moralsk er vi preget av skattementaliteten og en forakt for loven, som ble innledet i det store «fredens» år og som går farsottaktig over land og folk. Det eneste mål er å leve for dagen på Marshallhjelp og annen fata morgana og skyve oppgjøret ut i en usikker fremtid.

*

Vi, som i kraft av den engang rømte regjerings hemmelige beslutninger og en rettssvikende høyesteretts velsignelser er blitt frarøvet retten til å ta del i landets styre, kan selvsagt med hendene i skjødet se på at det bærer utfor stupet. Men det står for store verdier på spill til at vi kan tie. Og vi benytter derfor inngangen til det nye usikre år til å gjenta vårt uavkortede krav: Gi oss rettsstaten tilbake. La oss få borgfred i landet. Og la oss samles om et kvalitativt styre, mens det ennå er tid.

Alle bøyer idag ryggen under fryktens svøpe. Alle frykter krig mellom stormaktene og er selv bundet til stridsvognenes hjul av dagens makthavere uten at folket er blitt orientert eller spurt. Alt foregår for lukkede dører og det eneste vi erfarer er at kommisjoner ditt og kommisjoner datt sitter i fjerne land og forhandler om vår bundne skjebne. Det er ikke folkestyre, men fåmannsvelde, og det besynderlige er, at de som ingen kan beskylde for å ha vært med på å oppfinne kruttet, er de ivrigste til å ville bruke det.

*

Den hvite manns seierstog ut over jordkloden, som begynte for snart fem hundrede år siden, er stanset opp, og vi må vel erkjenne at tilbaketoget er i full gang. Dette tilbaketog begynte med den nye tingeres til stand, da representantene for kvantiteten tok makten fra kvaliteten, og siden er farten øket. Det er en uvant tankegang for den hvite mann dette, at nye folk, nye nasjoner vil spille med i det internasjonale orkester. - La oss bare se på Østen. Hvem vet, om vi ikke får oppleve en ny Monroe-politikk, hvor Kinas og Indias hundreder av millioner vil skape en interessesfære slik som Amerika gjorde det for vel hundrede år siden? Den hvite rase, hvis statsmenn idag er undermålere — målt med historisk mål — vil naturligvis motsette seg dette med nebb og klør. Vi heroppe på klip smuler. Vi vil ha oppgjør og rent bord, og nå begynner det å haste.

Mens folk rundt om i bygdene trygler våre erfarne menn om råd i misseren, går det kommunale stell på skjeve økonomisk sett slik som det har gjort siden 1945. Det høres ut som store ord, men vi har kvinnene og mennene som både kan og vil, og de har vist at de kunne og ville. Men alle disse står banlyste etter en rømt regjerings hemmelige overenskomster med internasjonale bakmenn, mens ennå over 200 av våre mest villende sitter i regjeringens konsentrasjonsleire og rettsapparatet tryller frem nye paragrafer.

*

Vi trodde at nøden skulle ha ført til at det blev slutt på dette i 1950. Nå tror vi ikke lenger. Nå samler vi oss i et uavviselig krav om at Stortinget skal ta våre henvendelser opp til behandling. Det må ikke lenger sitte tafatt og vente på at diktatoren i justisdepartementet skal finne det for godt å fremlegge sine betenkninger og betenkeligheter til sandnåstrøing. Det må selv ta initiativet og oppgjøret. Det venter vi nå etter snart seks års rettsløshet.

het er ansvarlig for. Noe slags oprinnelig kollektivt ansvar oppstår ikke ved de enkelte individers feilgrep, og det vil heller ikke onstå, hvis rettskafne og anstendige politifunksjonærer tar

I 1940 —

— Forlsatt fra side 2 —

mennene måtte avgi endelig svar innen kl. 13,00 da Terboven skulle fly til Berlin og skulle ha dokumentene med seg. Noe svar ble imidlertid ikke gitt så fort. — Etter stadige overlegninger mellom Dellbrügge og presidentskapet, innenfor presidentskapet og innenfor de enkelte partigruppene gikk de norske forhandlere 12. september med på en formulering av bestemmelsen om Riksrådets supplering som falt nær sammen med det tyske krav. — Det ble så en pause i forhandlingene 13. og 14. september. — Hva der så hendte, vet vel de fleste.

*

Det fremgår ikke av Undersøkelseskommisjonens utredning hvor det ovenfor gjengitte brev til Dellbrügge kommer inn. Det er derfor vi har gjengitt det til supplering av de historiske fakta, så får enhver selv gjøre seg opp sin mening.

Parm var vel hverken verre eller bedre enn de fleste andre fangesjefer som hadde med N.S. fanger å gjøre, men når den samme frk. Parm nå gjentagende ganger opptrær i radio med andakt og salmesang, så virker det k v a l m t, og jeg har grunn til å tro at mange lyttere som hørte morgenandakten, følte seg forarget, og «ve den fra hvem forargelsen kommer».

En forarget lytter.

!

«Den franske revolusjons berømte erklæring om menneskerettighetene sier i sin 13. artikkel: «Ingen må på grunn av sin avstamning, sine meninger eller sin t r o bli lagt noe til last, når det gjelder religiøse, filosofiske eller politiske spørsmål.»

Til sammenlikning kan man minne om hva paven nylig har uttalt om dette emne: «Det er en villfarelse å påstå, at et menneske kan ansees som skyldig eller ansvarlig, bare fordi det tilhører en bestemt organisasjon, man må gjøre seg det bry å undersøke i hvert enkelt tilfelle, om vedkommende har gjort seg personlig skyldig ved sin handling eller unnlatelse».

Ingen kan være i tvil om at paven her gjør seg til talsmann for en oppfatning som deles av katolikkene over alt i verden og ikke bare av dem. Av samtlige aktorer i Nürnberg uttalte bare den engelske hovedaktor, at de anklagede ikke kunne trekkes til ansvar for sin tenkemåte og verdensanskuelse, men bare for sine handlinger.»

fått av brevets mottager. Raeder er nå et menneskelig vrak og hans seks lidelsesfeller er også elendige. Spandaufengslet ligger i den britiske sone, men bestyres avvekslende av de fire okkupasjonsmakter med hver sin måned. I den russiske måned er fangene alltid sultne, men når brittene og amerikanerne styrer blir maten bedre og fangene legger på seg. Men denne stadige vekslende avmagring og fetning virker anstrengende og likefrem helseødeleggende. Raeders ulykkeskamerater er foruten Hess chefen for ubåtflåten, admiral Doenitz, rustningsminister Albert Speer, Hitlerjugendlederen Baldur v. Schirach, riksbankpresident Walter Funk og ambassadør von Neurath. Den siste, som engang var en korpulent herre, har tatt av 20 kg., og Doenitz er bare skinn og ben. Funk lider av blærebesvær, men er ikke blitt operert, fordi de fire okkupasjonsmakters læger ikke kan bli enig om tilfellet. — Ja, slik forteller Reuters korrespondent og slik er forholdene anno 1951 i de alliertes fengs

meget omtålte Holtesak i Skien nå er oversendt til forsvareren, advokat Foss i Oslo. Man vil få et lite inntrykk av hvilket arbeide han hadde i juleferien, når vi nevner at saksdomentene veier ca. 30 kilo. Det regnes allikevel med at saken kommer opp for lagmannsretten i løpet av de første par måneder, hvis det da ikke kommer en slede i veien eller den blir koblet sammen med en liknende sak. Det vil de første par uker vise.

Nobelprisvinneren William Faulkner er ikke noe godt interviewobjekt, skal man dømme etter hans uttalelser til den amerikanske presse. Han sier lite, men det er fyndig nok: Det triste ved pressens nysgjerrighet overfor folks privatliv er, at det er marked for denslags. Det er sympton på noe, som er verre enn det onde. Våre moralske verdier er nesten forsvundne. Menneskene spekulerer bare på dette ene spørsmål: **Når blir jeg sprengt i luften? Spørsmålet om ære eller ikke ære, mot eller ikke mot, dyd eller ikke dyd eksisterer overhode ikke. — Vi skulle ha lyst til å ta denne mannen i hånden, fordi han sier noe, som skyter midt i blinken. Vi som under en politisk forfølgelse har spist av blikkfatet vet hvor sant det er. Og vi finner grunn til å sende ordene med adresse til våre forfølgere. —**

Utenrikskronikk.

Dystre perspektiver

Skjebnens tilfeldigheter og en høyst ubehendig politikk fra de tre vestalliertes side har ført til, at Tyskland idag — 5½ år etter den betingelsesløse kapitulasjon — er blitt det land, som har det avgjørende ord å si om Europas politikk, ennog militærpolitisk. Det forhandles nå om betingelsene for Tysklands deltagelse i Europahæren, og det er etterhånden blitt klart for alle, at Tyskland m å være med, hvis denne hæren skal ha noen chanse for å holde russerne stangen. Så feilslagen har altså Roosevelts og dermed Churchills politikk vært — og ennå er det noen særlig herhjemme, som hever dem til skyene, mens opprustningen legger stadig nye byrder på den intetanende befolkning.

Men det er langt igjen før denne Europahæren blir til virkelighet, om den da i det hele tatt kommer før katastrofen er over oss. Og årsakene er mange og er særlig å finne i Tyskland. La oss bare tenke på de tusener av tyskere, som fortsatt hensleper sitt liv i de franske konsentrasjonsleirer. La oss minne om Nürnbergdommene, som er seirherrenes brutale triumf over et sønderknust folk. Og la oss ta for oss de arrogante okkupasjonstropper i Vesttyskland, som ikke er et hår bedre enn russerne og deres vasaller var i det første okkupasjonsår. Det er spor som skremmer. Men samtidig står de Gaulle i Lille (10.12.50) og åpent erkjenner at en tysk-fransk militærallianse er den eneste mulige løsning. Allikevel fortsetter de vestalliertes okkupasjonstropper sitt herrevelde i Vesttyskland. — Okkupasjonskontoen i tiden 1.10.48 — 30.9..50 utgjorde 4,5 milliarder D-mark, d.v.s. en årlig belastning pr. hode på 95,46 Dmark som er det dobbelte av gjenoppbygningskontoen og en femtedel av forbundsrepublikkens og delstatenes offentlige utgifter. Og når det ropes på fornuft og besparelser, er det ikke engang et svar å få. La oss bare ta for oss general Bishop, den britiske overkommissær i Ruhr. Han bor i en residens på 74 værelser sammen med sin hustru og sin voksne sønn pluss et tjenerskap hvis antall vi ikke kjenner. Restaureringen av residensen kostet tyskerne 400,000 D-mark, og all den luksus, som den fordringsfulle generalfrue krevet, måtte betales av de utbombede tyskere — det britiske generalpar i 74-rums leilighet, 74 tyskere i en enrumsbunker! Og slik kan man fortsette: De vestallierte seirherrer har f. t. omlag 1,000,000 mann, soldater og tjenestemenn i Vesttyskland, og på to vestallierte kommer i tur og orden ni tyske i deres tjeneste, derav 39 tusen hushjelper, like mange mannlige hustjenere 98,000 kontormedhjelpere, 144,000 teknisk personale for bare å nevne noen offisielle tall. At bolignøden er blitt forverret i de bombeherjede strøk fremgår av at de vestallierte har ført med seg kvinner og barn i et antall av ca. en kvart million og de skal først og fremst ha boliger og bo godt. Tar man så for seg de regninger som Bonnregjeringen har måttet betale, viser de forferdende tall: 8,800 mark for en sofa og 4 lenestoler, 16,200 mark for et gulvteppe, 192,625 mark for 33 andre gulvtepper, 2,477 mark for 6 gryter (de er ikke av sølv), 15,351 mark for utsmykning av en villa, 288 mark for 6 sigarettetuier osv. osv. Og så spør revisjonen om opplysninger om 162 mill. mark, som franskmennene har tatt, og 26 mill. mark som britene har fått utbetalt «til ukjent bruk». Noe får den vel greie på, som f. eks. 3,5 mill. flasker Steinhäger, 3,784 kjøleskap, 2,435,150 porsellensgjenstander, 500 dameparaplyer og 100 elektriske jernbaner for barnekamrene. — Men verre er det å beregne nedmonteringen av komfyrer og fabrikknye skrivemaskiner, som ble forvandlet til «jernskrap» og sendt til England. — La oss slutte her. Det nytter ikke å protestere, og på vestalliert hold finner man vel at det er i sin orden, den nå fem år gamle ordning som seirherrene innførte som demokratiets misjonærer hos det tyske hedningefolk. Enn om tyskerne hadde bedrevet noe slikt hos oss under okkupasjonen da vi levet av tysk korn!

Alt dette nevnes ikke for ytterligere å belaste seirherrene, men for å vise at Tyskland på sin side begynner å kjenne sin egen verdi i det europeiske samarbeide og stiller sine betingelser. Skal det oppnåes noen tenkelig mulighet for tysk deltakelse i det vesteuropeiske forsvar, må det bygges på likeberettigelsen. Herrefolkene må bli samarbeidsfolk på like vilkår — kort sagt, det må slåes en strek over alt som er skjed etter Roosevelts dårskap i Casablanca, og man må erkjenne, at selv Atlanterhavspakten ikke er papiret verd uten apsolutt politisk og militær likeberettigelse. Det er om disse spørsmål, at dragkampen står og ikke mellom Bonn og de vestallierte, men mellom de vestallierte innbyrdes, og vil man lytte til de russiske røster blir denne dragkamp fulgt med aktsomhet på den annen side av det meget omtalte jernteppe. La oss bare minne om den russiske julenote. Den etterlater ingen tvil om, at russerne anser Vesttysklands remilitarisering som et brudd på alle traktatlige avtaler fra hin store tid, da de politiske undermålere falt Stalin om halsen, og at Russland ikke vil finne seg i slike traktatbrudd. Hva så? Beslutningen om Vesttysklands opprustning kan komme til å bety det samme for Europa som FN-beslutningen om overskridelsen av den 38. breddegrad betød for Østasia.

Dette er perspektiver ved årsskiftet, og ingen patentpatriotisme kan mørklegge den tåpelige og korttenkte politikk som har vært ført og som vi alle må lide for idag.

2.1.51.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

AVERTER

Onsdag 10. januar 1951

8. MAI

Nr. 1 — 5. årg.

ABONNER

Bjørnviks graverende forhold —

— Fortsatt fra side 1 —

skerud ved å søke å mette sitt erotiske begjær likeoverfor kvinner som han mente han hadde makt over i kraft av sin stilling som statsadvokat.

Justisministeren har sagt at rettsoppgjøret viser et lyst billede — kun med enkelte mørke flekker. Men hva skal man si når de mørke flekker blir fler og fler og begynner å dekke fylke etter fylke? Hvorledes kan det være mulig at en fremtredende embetsmanns graverende forhold i årevis kan være et alminnelig samtaleemne over hele fylket uten at Påtalemyndigheten har skredet inn. Hvorfor skal det være nødvendig for private å gripe inn for å få en slutt på svineriet?

Allerede i 1946 hørte jeg rykter om statsadvokat Bjørnviks overgrep mot NS-kvinner, hvis menn satt innesperret. Jeg trodde først det var bare rykter. — Men så kom siktelsen mot meg for hva jeg hadde skrevet i min bok: «Folkedommen over rettssvikerne». Et av tiltalepunktene var et angrep som hadde stått i «8. Mai» i desember 1949 mot politiinspektør L'Abée Lund. Med denne artikkel hadde jeg ikke hatt noen befatning.

På samme side i «8. Mai» stoder et voldsomt angrep på en jurist innen Påtalemyndigheten, gjengitt etter en rapport fra Somdalen. Det slo meg straks — hva kan grunnen være til at hr. Dorenfeldt ikke har gått til angrep på «8. Mai» for denne artikkel?

Jeg fikk vite at andre hadde samlet inn atskillig stoff om Bjørnviks forhold. Dette fikk jeg utlevert og gransket saka videre. Jeg har følelse av at det er kvinner som ennå holder seg tilbake av frykt for den mektige høyeste rettsadvokat Bjørnvik. Det er mulig at andre ble skremt da Dorenfeldt i pressen meddelte at «ryktemakerne» omkring denne sak skulle trekkes til ansvar.

Dorenfeldt har såvidt jeg forstår vært ivrig etter å få oppsporet hvem der har satt saka mot Bjørnvik i gang. Etterforskningen herom mener jeg han nå kan innstille.

— — — —

Jeg kan ikke forstå annet enn at riksadvokat Aulie og statsadvokat Dorenfeldt mente han kunne presse til å tilfredsstille sitt erotiske begjær. Såvidt jeg forstår, straffbart etter straffelovens § 199 punkt 1 — til 4 års fengsel.

Hvis noen NS-mann innen Påtalemyndigheten under okkupasjonen hadde gjort noe tilsvarende ville han sikkert straks blitt sperret inne og fått lovens strengeste straff. Han ville ikke som Bjørnvik ha kunnet nyte friheten i årevis og stå som skremsel for de kvinner som han nå frykter. Da ville sikkert riksadvokat Aulie og statsadvokat Dorenfeldt med begjærlighet gått til øyeblikkelig aksjon — med mindre beviser enn de som nå foreligger og som i et hvert fall Dorenfeldt må være bekjent med.

Det er denne uhyrlige mangel på likhet for loven jeg vil tillivs. Den synes å ha trukket inn i rettsoppgjøret tvilsomme jurister, som kanskje har ment å kunne skape seg en posisjon ved sin aggressive holdning likeoverfor NS-folk. De har vel ment at Hetz-perioden fra 1945 ga dem fritt spillerom hva de så enn foretok seg.

Jeg har ventet i over et halvt år med hva jeg visste om Bjørnvik. men Påtalemyndighetens overbærenhet mot denne mann synes jeg nå går noe for vidt — og jeg spør meg selv: Av hvilken grunn?

Er det noe å undre seg over at de som er blitt rammet av rettsoppgjøret lever i en hellig harme over de overgrep som har funnet sted — og den manglende Likhet for Loven. Jeg skal ikke her nærmere gå inn på de overgrep som er gjort av en rekke bobestyrere — vel med sanksjon fra Erstatningsdirektoratet.

x

Matt. 23,27 — 33 «Ve Eder, I skriftlærde og farisæere, I hyklere, I som ligner kalkede grave, som utvendig er fagre å se til, men innvendig fulle av dødningeben og all urenhet .... I orme yngel hvorledes kan I unnfly helvedes dom?

x

Hadde våre myndigheter ikke latt seg lede på avveier ved gjennom hat og hevn og dekke regjeringen Nygaardsvolds synder, hadde vårt folk ikke fått det u-

Domspremissene —

— Forts. fra side 2. —

Norge.. Herr Bruff leverte en rekke slike undersøkelser både i 1941 og i 1942. Herr Bruff arbeidet som en alvorlig, fremragende fagmann uten hensyn til at han på denne måten skaffet fienden et fellende bevis mot en bra nordmann. Han gjorde det til tross for at han nettopp i sin gjerning hadde så utpreget anledning til ikke å bistå fienden. Hans arbeid var lite kontrollerbart, og det syntes i et hvert fall for den ikke sakkyndige, at det måtte være lett iallfall å la veien for megen tvil være åpen. Selv om han fant det utelukket i visse tilfelle å forsøke og fastslå at siktede ikke kunne ha skrevet den omtvistede påtegning. Dette er således et av de mange eksempler som viser at folk på farlige felter utførte sitt arbeid uten noen tanke på aktivt å motarbeide fienden eller å støtte egne folk som var i knipe.»

7. «Dømmer ikke» og «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner», hvor det under omtalen av politiinspektør L'Abée-Lunds opptreden som politifullmektig i 1940-41 er sagt:

a) «Dømmer ikke» side 176:

«Men det fantes også en del politimenn som i flere eller ferre tilfelle gikk langt i samarbeid med fienden, som tok imot hirdmenns og andre NS-folks anmeldelser, arresterte og fengslet de anmeldte patrioter, satte i gang energisk etterforskning og rullet opp sakene, søkte å få de arresterte nordmenn til å oppgi sine medskyldige, og som avslutning på det hele satte opp rapporter som under betegnelsen «bericht» ble oversatt til tysk og oversendt det tyske sikkerhetspoliti.»

b) samme bok side 183:

«Da de to embetsmenn er så kjente, er det grunn til å opplyse at de fortsatte sitt arbeid i Oslo politi til en tid etter at Amerika var gått inn i krigen. Da valgte de en forholdsvis ubetydelig og ufarlig foranledning til å gå.»

c) «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner» side 68:

«I juni 1941 kom også Sovjet-Russland med i krigen og noen måneder senere sluttet også Amerika opp i rekken av Tysklands fiender. Som nevnt under avsnittet Tage Pettersson skulle det innunder jul 1941 sendes ut endel rundskriv fra Oslo Politikammer gående ut på at endel beslaglagte matvarer tilhørende nordmenn atter fritt kunne disponeres av eierne. Også hr. gjeldende, og forøvrig gjort sitt til at det hele var forløpet så lemplig som mulig.

Istedet lar han dem øyeblikkelig arrestere, undergir dem et skarpt forhør hvorunder han bl. a. forlanger at de skal oppgi sine forbindelser, da dette ikke lykkes, beordrer han dem innsatt i varetektsfengsel, og bebuder sluttelig fortsatt etterforsking i saken. Her over forfatter han rapporter som hverken i form eller innhold adskiller seg fra vanlige staporapporter i slike saker, og som tydelig synes å forutsette en uttalt aggresiv innstilling mot den norske motstandsbevegelse. Disse rapporter sender han til den daværende nazistiske politiledelse i Oslo med den aggresive nazisten Askvik i spissen. Og ikke nok med det, men disse rapporter angående «politiske saker», ble oversatt til tysk og under betegnelsen «Bericht» oversendt til det tyske sikkerhetspoliti.

Den 22. juni 1941 trådte som bekjent Sovjet-Russland inn i krigen på alliert side, hvorved det politiske bestikk ble i vesentlig grad forskjøvet. Utover høsten 1941 begynte krigens endelige utfall med fornøden tydelighet å avtegne seg i horisonten. Og da endelig Amerika den 11. desember 1941 også kom med, var de færreste lenger i tvil om sluttresultatet.

Innunder jul 1941 inntraff en affære innen Oslo Politi. Endel boer tilhørende nordmenn hadde vært beslaglagt, og det var nå laget endel rundskriv gående ut på for noens vedkommende at beslaget skulle opprettholdes, for andre at beslaget var hevet. Det dreiet seg som det vil skjønnes om en temmelig betydningsløs affære i forhold til de tidligere omhandlete saker. Men hr. Tage Petterssons nasjonale innstilling var nå blitt så norsk at han ikke fant det forenlig med sin samvittighet å undertegne disse rundskrivene. Sammen med politifullmektig Bryhn og L'Abée-Lund nektet han å undertegne skrivene. Undertegnete har oppfattet situasjonen slik at herrene hadde bestemt seg til å gå og valgte denne ufarlige affære å gå på. De hadde i stillhet kunnet søkt og fått avskjed fra sine stillinger, men foretrakk altså at det skjedde på patriotiske grunnlag med brask og bram. De ble da også avskjediget og satt en ukes tid på Bredtvedt. Til julen 1941 slapp de ut igjen. Etter denne manøvre anså herrene seg som hjemmehørende på den rette siden.

Etter frigjøringen er mange politi-

ger, med midler som tiltale og straffedom, har straffedømt norsk ungdom som ikke ville inn i A. T., derved har gjort seg skyldig i et såvel straffbart som uverdig forhold.»

10. «Dømmer ikke» og «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensede regioner» hvor det under omtalen av Byfogd Norems opptreden er sagt:

a) «Dømmer ikke» side 207 under henvisning til en dom mot en kvinne som er idømt 3 års fengsel for overtredelse av straffelovens § 86:

«Når en ser bort fra medlemskapet i NS og det ubetydelige bidrag til Frontkjemperkontoret, er hennes handlinger nokså nøye tilsvarende det som er prestert av herrene Norem og Vedeler.»

b) samme bok side 207 under henvisning til en dom mot en mann som er idømt 3 års tvangsarbeid for overtredelse av straffelovens § 86:

«Når en leser disse dommer og sammenholder dem med Norems og Vedelers handlinger kan en ikke la være å steile. Disse to dommere har også medvirket til å tvinge igjennom arbeidstjenesten og arbeidsinnsatsen. Objektivt synes det som om deres vir-

En bok om kjærlighet

«Dette er den skjønneste bok som er skrevet på norsk», skriver en prest om boken.

Boken er en skildring av hvorledes ungdommen burde leve sitt hverdagsliv og finne harmoni og lykke.

Innbundet med ekstra omslag koster boken kr. 6,95 og sendes portofritt såfremt beløpet sendes sammen med bestillingen. I postoppkrav 75 øre dyrere.

Skriv til: Salgssentralen for Bøker, Bergen.

Fiskeprodusenter

Ønsker forb. med produsenter fra Vestlandet og Nord-Norge der kan levere tørsaltet (saltmoden) torsk i kasser, samt uer, sild og rogn i tønner og tørrfisk i bunter. Oppgi sortement, størrelse og priser fob. samt frakten til nærmeste kystjernbane. Ref. has. Bj. Lillevik, poste restante, Tofte i Hurum.

Gårdskar, agronom

erfaren, pålitelig, drivende leder søkes til middelstor gård fra våren eller før. Grønsaksfelt, vanning. Eieren gamal og vet lite eller intet. Videre konf. snarest. - Bill. mrk.: «Vitebegjerlig nr. 12».

Lærer

med 29 års praksis søker arbeide i skolen. Har gode attester. Bill. mrk. «HvHorsomhelst» nr. 9.

Brevveksling

NS-dame, 31 år, kjed av jøssingselskap, ønsker å brevveksle med tenkende mennesker i alle aldre. Herrer og damer. Bill. mrk.: «Vår nr. 7».

Kan noen hjelpe

Vi bor 8 stykker på 28 kvm. Forholdene fortvilet! — Kan De skaffe 4 av oss et sted å bo, i eller i nærheten av Oslo? Bill. mr. «Fortvilet nr. 5».

Selger

som har eller kan ta større distrikt, ønskes for lettselgelig artikkel. Bill. mrk.: «Selger nr. 3».

Frontkjempere se her

Ønsker forbindelse med frontkjemper som var med på Kandalaksa-fronten 24. og 25. juni 1944. Bill. mrk.: «Frontkjemper nr. 4».

Arbeid søkes

Assuranse, reisende, lager. Bill. mrk.: «Alt har interesse nr. 2».

Trondheim-Trøndelag se her

Må jeg slutte håndverkslæretiden p.g.a. husnød? Hjelp meg og vi arb. for Dem i ledige stunder. Ekstra gode attester fra gårds- og skogsarb. Er 29 år, liten fam. Bill. mrk.: «Våren nr. 17».

han innsatte.

— — — —

Jeg kan ikke forstå annet enn at riksadvokat Aulie og statsadvokat Dorenfeldt hadde embetsmessig plikt til straks å ta aksjon og granske Bjørnviks forhold tilbunns. Et av vitnene, fru H., har skriftlig erklært at hun allerede i oktober 1946 varslet riksadvokat Aulie om Bjørnviks graverende forhold, men såvidt meg bekjent unnlot han å etterforske saka. Statsadvokat Dorenfeldt må — som før nevnt — vel også hatt kjennskap til forholdet gjennom Somdalens rapport og artikkelen i «8. Mai» i desember 1949.

Stiftelsen Norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Hvis nå justisministeren — som for Haftings vedkommende — vil fremheve at Bjørnvik ikke har hatt noen innflytelse på rettsoppgjøret, så vil en sikkert komme til et helt annet resultat ved å granske paralelle dommer i Buskerud og Vestfold. En høyt ansett jurist har i dommerforeningen for noen år siden påtalt at det var et misforhold mellom dommene i Buskerud og Vestfold Jeg har i det siste også gransket en rekke dommer vedr. landssvik saker i disse to fylker og jeg er blitt forferdet over den store innflytelse påtalemyndighetens representant, Bjørnvik, har hatt ved sine aggressive påstande om straff, inndragning etc. I mange år har det vært sagt at de som har vært dømt i Buskerud — har fått «Buskerud-tillegget».

Det må således bli tre av de høve herrer innen Påtalemyndigheten hvis forhold bør granskes. Nå kommer vel også statsadvokat Follestads forhold i søkelyset. Tidligere har jeg skrevet og krevet at statsadvokat Meland i Trondheim bør granskes. I «8. Mai» for 7-8 50 står det at kst. statsadvokat Helge Drabløs er beskyldt for «eklatant æreskrenkelse» og for å ha handlet «ubetinget utilbørlig».

Mot fhv. statsadvokat i landssviksaker, H. Bjørnvik, foreligger en rekke skriftlige vitneprov — bekreftet under rettslig forhør i 1950 — at han har misbrukt sin stilling til å forføre og søkt å forføre kvinner som han

De sparer oss

for en masse arbeide ved

å betale

KONTINGENTEN

for hele året under ett.

Også De sparer

bryderi og porto.

latt seg lede på avveier ved gjennom hat og hevn og dekke regjeringen Nygaardsvolds synder, hadde vårt folk ikke fått det ulivssår det har fått og som det vil ta årtier for å lege. Som en sår — vil man høste.

Idag står NS-folk æresløse — stemplet som kriminelle forbrytere. Deres fotografier og fingeravtrykk står i forbryteralbumene. Her finner en tusener av våre beste bønder med slektstradisjon langt tilbake i vår historie. Tror noen at folk med æresfølelse — og som ikke forstår at de har gjort noe galt — kan glemme disse overgrep. En flokk av trellesinede menn kan en kanskje ustraffet håne og spytte på, men folk med æresfølelse kan ikke — som biskop Berggrav — sitte stille og la seg håne.

Hvorledes kan en vente at tusener av ærekjære — fedrelandssinnede kvinner og menn skal kunne kjempe med begeistring for sitt land når de står stemplet som landsforrædere og kriminelle forbrytere?

Det gjelder henimot 30,000 kampdyktige kvinner og menn. Skal de kjempe under tvang under et styre som har vanæret dem og som nekter å gi dem full oppreisning — er de lite eller intet verd. Får de derimot full oppreisning vil en nok finne, at der blant disse er sterkere krefter enn noen aner.

Jeg retter en appell til de norske myndigheter om å søke en ordning som i disse kritiske tider atter kan forene alle nordmenn.

De som er rammet av rettsoppgjøret må få full æresoppreisning og få tilbakebetalt bøter og erstatninger. Alle som sitter innesperret (når det ikke gjelder kriminelle forbrytelser) må frigis.

I øgnets ... trekker nisseluen over hodet — og i tale og skrift luller de folket inn i troen på at kan det bare bli stille omkring rettsoppgjøret — så dette ikke blir «forkludret» se da vil alt bli bra her i landet.

Denne teori kunne være god nok, hvis det var en flokk av trellesinnede kvinner og menn en hadde med å gjøre. Men det re det IKKE.

De gamle grekeres lære: Hybris slo fast at overgrep følges av nemesis. La oss huske Bjørnsons ord i «Over Ævne»: «Der må noen begynne med å tilgi». Det er i den ellevte time.

Døden står ved vår dør, hvis vi ikke kan stå samlet som brødre.

Nyttårsaften 1950.

P. Harsem.

del rundskriv fra Oslo Politikammer gående ut på at endel beslaglagte matvarer tilhørende nordmenn atter fritt kunne disponeres av eierne. Også hr. L'Abée-Lunds nasjonale samvittighet var imidlertid nå blitt så ømfindtlig at han ikke fant det forenelig med sin samvittighet å undertegne disse rundskrivene. Han oppnådde da også å bli avskjediget, satt en ukes tid på Bredtvedt, og slapp ut til julen 1941.

Etter denne manøvre anså også hr. L'Abée-Lund seg som hjemmehørende på den rette siden.»

8. «Dømmer ikke» og «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner», hvor det under omtalen av politiinspektør Tage Petterssons opptreden som politifullmektig i 1940-41 er sagt:

a) «Dømmer ikke» side 176:

«Men det fantes også en del politimenn som i flere eller ferre tilfelle gikk langt i samarbeid med fienden, som tok imot hirdmenns og andre NS-folks anmeldelser, arresterte og fengslet de anmeldte patrioter, satte i gang energisk etterforsking og rullet opp sakene, søkte å få de arresterte nordmenn til å oppgi sine medskyldige, og som avslutning på det hele satte opp rapporter som under betegnelsen «bericht» ble oversatt til tysk og oversendt det tyske sikkerhetspoliti.»

b) samme bok side 183:

«Da de to embetsmenn er så kjente, er det grunn til å opplyse at de fortsatte sitt arbeid i Oslo politi til en tid etter at Amerika var gått inn i krigen. Da valgte de en forholdsvis ubetydelig og ufarlig foranledning til å gå.»

c) «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner» side 69:

«Men det fantes dessverre også en del politimenn som foretrakk å ta fiendens parti i denne strid — som villig tok imot hirdmenns og andre NS-folks anmeldelser, arresterte og fengslet de anmeldte patrioter, satte i gang energisk etterforskning for å få rullet opp sakene, søkte å få de arresterte nordmenn til å oppgi sine medskyldige, og som avslutning på det hele satte opp rapporter som under betegnelsen «bericht» ble oversatt til tysk og oversendt det tyske sikkerhetspoliti.»

d) samme skrift side 71—73:

«Foranstående rapporter skriver seg som det vil sees fra den tid da Tyskland ennå seiret på alle fronter. Det dreiet seg i alle disse tilfelle om norske patrioter som allerede i begyn. av 1941 hadde sin plass i den norske motstandsbevegelse. Det synes med all fornøden tydelighet å fremgå at hr. Tage Pettersson ennå ikke hadde funnet sin plass på vår side.

Han hadde kunnet gjøre det samme som mange gode nordmenn i politiet gjorde både da og senere, nemlig sabotert anmeldelsene, varslet de ande ut igjen. Etter denne manøvre anså herrene seg som hjemmehørende på den rette siden.

Etter frigjøringen er mange politifolk som under okkupasjonen forholdt seg overfor norske patrioter på tilsvarende vis som hr. Pettersson og skrev lignende «Bericht»er til det tyske sikkerhetspoliti, blitt trukket til ansvar. De er blitt strengt straffet både for bistand til fienden og for angiveri, og er blitt ansett for uverdige til å få beholde sine stillinger. Siden har de gått på gaten, uten å få noe å gjøre og uten noe å leve av, æreløse og pengeløse.

9. «Dømmer ikke» og «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner» hvor det under omtalen av sorenskriver Vedelers opptreden som statsadvokat under krigen er sagt:

a) «Dømmer ikke» side 197:

«En sådan embetsmann gjorde seg derved selv objektivt skyldig i en særlig graverende form for bistand til fienden, og hans forhold synes å måtte rammes av strl. § 86».

b) samme bok side 198:

«Det burde da synes nokså klart at den embetsmann i den norske påtalemyndighet som med tiltale, straff og nazistiske straffeforordninger, forfulgte den norske ungdom som overensstemmende med våre paroler vegret seg ved å møte til den nazistiske A. T., derved gjorde seg skyldig i et så vel straffeverdig som uverdig forhold.»

c) samme bok side 207 under henvisning til en dom mot en kvinne som er idømt 3 års fengsel for overtredelse av straffelovens § 86:

«Når en ser bort fra medlemskapet i NS og det ubetydelige bidrag til Frontkjemperkontoret er hennes handlinger nokså nøye tilsvarende det som er prestert av herrene Norem og Vedeler.

d) samme bok side 207 under henvisning til en dom mot en mann som er idømt 3 års tvangsarbeid for overtredelse av straffelovens § 86:

«Når en leser disse dommer og sammenholder dem med Norems og Vedelers handlinger kan en ikke la være å steile. Disse to dommere har også medvirket til å tvinge igjennom arbeidstjenesten og arbeidsinnsatsen. Objektivt synes det som om deres virke var farligere enn det å sitte på et kontor og ekspedere innkallelsene.»

e) «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner» side 50:

«Det burde etter dette, uten ytterligere påvisning være helt innlysende, at høye embetsmenn i det norske rettsvesen som så sent som høsten 1943 overensstemmende med nazistenes anvisninger i strid med motstandsbevegelsens oppfordringer, ved misbruk av sine embetsstillinger, med hjemmel i ugyldige nazistiske straffeforordninger, med midler som tiltale og straffedom, har straffedømt norsk ungdom som ikke ville inn i A. T., derved har gjort seg skyldig i et såvel straffbart som uverdig forhold.»

10. (sic) ... være å steile. Disse to dommere har også medvirket til å tvinge igjennom arbeidstjenesten og arbeidsinnsatsen. Objektivt synes det som om deres virke var farligere enn det å sitte på et kontor og ekspedere innkallelsene.»

c) «Nasjonal holdning i Justisdepartementet og tilgrensende regioner» side 50:

«Det burde etter dette, uten ytterligere påvisning være helt innlysende, at høye embetsmenn i det norske retts vesen som så sent som høsten 1943 overensstemmende med nazistenes anvisninger i strid med motstandsbevegelsens oppfordringer, ved misbruk av sine embetsstillinger, med hjemmel i ugyldig nazistiske straffeforordninger, med midler som tiltale og straffedom, har straffedømt norsk ungdom som ikke ville inn i A. T., derved har gjort seg skyldig i et såvel straffbart som uverdig forhold.»

11. «Dømmer ikke» hvor det under omtalen av politimester Welhavens opptreden i april 1940

a) på side 234 er sagt:

«Politimester Welhaven opptok straks etter okkupasjonen et samarbeid med fienden som etter manges mening gik atskillig lengre enn ønskelig kunne være.»

b) på side 236 er sagt:

«Politimester Welhaven ga altså sine folk ordre til å arrestere de unge menn som forsøkte å gjøre sin plikt mot fedrelandet . . . En vet ikke grunnen til at politimesteren fant det forsvarlig å bistå fienden i hans bestrebelser for å hindre den norske mobilisering. Det synes klart at han burde ha overlatt til fienden å drive med slike kunngjøringer.»

12. «Dømmer ikke» side 249—250, hvor det under omtalen av ekspedisjonssjef Rognliens opptreden som leder av Sentralkontoret for rekvisisjoner og krigsskader er sagt:

«Når det er en så grov forbrytelse å skaffe fienden 3 lastebiler, er det helt uforståelig at herr Rognliens en grosvirksomhet har kunnet passere uten at en rett har tatt standpunkt til straffespørsmålet . . . . . jeg er ute av stand til å tenke meg forhold som på dette tidspunkt kunne gjøre handlingen rettmessig. . . . .

Det fantes den gang liten unnskyldning for å medvirke til straffbar handling av denne art. . . .

Det er selvfølgelig mulig at herr Rognliens handling er fullt rettmessig. Men det vet vi ikke så lenge saken ikke har vært for retten.»

13. «Dømmer ikke» side 270, hvor det med sikte på biskop Berggravs tur til Krokskogen den 15. april 1940 er sagt:

«Det norske folk vet nemlig nå at det går an å dra til skogs sammen med fienden og forsøke å få våre vernepliktige til å vende tilbake til Oslo istedenfor å kjempe.»

(Fortsettes).

p.g.a. husnød! Hjelp meg og vi arb. for Dem i ledige stunder. Ekstra gode attester fra gårds- og skogsarb. Er 29 år, liten fam. Bill. mrk.: «Våren nr. 17».

Stilling ønskes

Jeg søker stilling som disponent, bestyrer eller kompaniskap Har 25 års praksis i tekstilbransjen. Allsidig praksis i kortevarer, isenkram. Har handelsbrev - kontorpraksis. Drevet egen Herre- og Damekonfeksjonsforretning i 15 år. Mitt medlemskap i NS har satt meg utav stilling og ødelagt mig økonomisk. De beste attester kan skaffes. Billett mrk.: «Landhandleri nr. 6».

Husbestyrerinne og budeie

Husbest. som selvstendig kan forestå husholdn. søkes til sentralt og pen gård på Østlandet, 4 mil fra Oslo, 3 m. fra st. Romerike. Middelstort tidsm. fjøs.

Helst østlands- eller trønderjenter. Mulige modige send Bill. under mrk.: «Personlig konferanse» nr. 10.

Sveiser, gårdsfolk

søkes til middelstort moderne fjøs fra våren eller før. Videre konf. snarest. Bill. mrk.: «Vårsol nr. 13».

Mekaniker

rask, alsidig, vant med moderne maskiner søkes fra våren eller før. Konf. snarest. Bill. mrk.: «Godt hue nr. 14».

1-2 jerndreiere

edruelig, øvete søkes fra våren eller før. Konf. snarest. Bill. «Tidlig sol nr. 15».

Hallo damer!

Småbruker (frontkjemper) 39 år med alm. bra utseende ønsker å komme i forbindelse med en sympatiserende landsjente, eller ei som er interessert i stell av dyr. Bill. mrk. «Straks — 1951» nr. 11.

Dyktig Hushjelp

Dyktig, flink, helst voksen hushjelp, glad i barn ønskes. God lønn for god hjelp. Henv« fru dr. Giæver, Rognan i Salten.

Nordmørspostens Trykkeri